

Vypořádání nároků ze zaniklého BSM

V rámci vypořádání nároků ze zaniklého BSM ve smyslu § 150 ObčZ ve znění před novelou provedenou zákonem č. [91/1998](#) Sb. nelze přihlídnout k jednotlivým částkám leasingových splátek uhrazených jedním z manželů za trvání manželství (tedy za trvání BSM), protože zde chybí vnitřní souvislost s předmětem BSM, které je takto vypořádáváno. Leasingové splátky jsou svou podstatou pouze jednou z výdajových položek soukromého podnikatele. Právně významnými pro nabývání věci do BSM se stávají teprve v závěru, jako součást výsledku podnikatelské činnosti (se všemi nahodilostmi a riziky), po splnění příslušných daňových povinností.

V rámci vypořádání nároků ze zaniklého BSM ve smyslu § 150 ObčZ ve znění před novelou provedenou zákonem č. [91/1998](#) Sb. nelze přihlídnout k jednotlivým částkám leasingových splátek uhrazených jedním z manželů za trvání manželství (tedy za trvání BSM), protože zde chybí vnitřní souvislost s předmětem BSM, které je takto vypořádáváno. Leasingové splátky jsou svou podstatou pouze jednou z výdajových položek soukromého podnikatele. Právně významnými pro nabývání věci do BSM se stávají teprve v závěru, jako součást výsledku podnikatelské činnosti (se všemi nahodilostmi a riziky), po splnění příslušných daňových povinností.

Nejen mzda, ale i jakékoliv jiné peněžité plnění, které kdokoliv z manželů obdrží za trvání manželství (pouze s výjimkami v zákoně uvedenými), se stává součástí BSM okamžikem vyplacení některému z manželů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2051/2001, ze dne 27.2.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně V. R., zastoupené advokátem, proti žalovanému J. R., zastoupenému advokátem, o vypořádání BSM, vedené u Okresního soudu v Tachově pod sp. zn. 5 C 49/98, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 7. 2001, č. j. 14 Co 494/2001-90, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 7. 2001, č. j. 14 Co 494/2001-90, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Tachově, jako soud prvního stupně, rozsudkem ze dne 22. 3. 2001, č. j. 5 C 49/98-75, vypořádal zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví účastníků (dále jen BSM) tak, že přikázal do výlučného vlastnictví žalovaného zůstatek na účtu č. 6734322, vedeném u Č. s., a. s., ve výši 50.686,80 Kč, zůstatek na účtu, vedeném u K. b., a. s., pobočka T., ve výši 135,49 DM. Dále uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni na vyrovnání jejího podílu částku 147.398,- Kč a 67,50 DM. Oběma účastníkům uložil povinnost zaplatit soudní poplatek a žádnému z nich nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že manželství účastníků zaniklo právní mocí rozsudku o rozvodu manželství dne 5. 5. 1998. Dospěl k závěru, že peníze uložené na účtech

žalovaného ku dni rozvodu manželství lze považovat za společný majetek účastníků. Proto žalovanému uložil, aby jejich polovinu žalobkyni vyplatil. Soud prvního stupně vzal dále za prokázané, že za trvání manželství bylo na výlučný majetek žalobce vynaloženo se společných prostředků 190.929,20 Kč. Zaplacení této částky, která představuje akontaci a splátky leasingu i zbývajících splátek jsou podmínkou pro přechod vlastnictví k vozidlu Škoda Felicia na žalovaného. Vzhledem k tomu, že žalovaný neprokázal, že by uvedená částka byla zaplacena z jiných prostředků než tvoří BSM, předmětný osobní automobil po rozvodu přešel do výlučného vlastnictví žalobce. Soud tak učinil závěr, že se jednalo o prostředky vynaložené na majetek žalovaného, proto má žalobkyně nárok na jednu polovinu, z částky 190.929,20 Kč. Soud prvního stupně vzal rovněž za prokázané, že na výstavbu domu ve vlastnictví žalovaného byla za trvání manželství vynaložena částka 53.181,40 Kč. Žalovaný neprokázal, že by uvedenou částku uhradil výlučně ze svých prostředků. Má tedy žalobkyně nárok i na polovinu uvedené částky, tj. na 26.590,75 Kč.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 25. 7. 2001, č. j. 14 Co 494/2001-90, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanému ze zaniklého BSM přiznal zůstatek na účtu č. 6734322, vedeném u Č. s., a. s., Okresní pobočka v P., ve výši 50.686,80 Kč a zůstatek na účtu, vedeném u K. b., a. s., pobočka v T., ve výši 135,49 DM. Na vyrovnání podílů uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 57.803,50 Kč a 67,50 DM. Dále uložil oběma účastníkům povinnost zaplatit společně a nerozdílně soudní poplatek, žalobkyni povinnost zaplatit žalovanému náklady odvolacího řízení a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně. Podle názoru odvolacího soudu nestačí považovat den plnění za rozhodný pro otázku, zda jde o nabytí do BSM, ale je třeba přihlídnout k tomu, za jakou dobu nárok náležel. Vzhledem k tomu, že peníze vyplacené jako přeplatek na dani z příjmu ze SRN souvisejí s pracovním poměrem žalovaného, který existoval před uzavřením manželství se žalobkyní, dospěl odvolací soud k závěru, že uvedená částka představovala výlučně prostředky žalovaného. Na základě toho pak odvolací soud přisvědčil tvrzení žalovaného, že částka 53.181,40 Kč za montáž čističky byla zaplacena dne 15. 5. 1997 z prostředků, které mu půjčil jeho soused a tato půjčka byla splacena výhradně z prostředků žalovaného, z částky 130.000,- Kč, kterou obdržel ze SRN. Podle názoru odvolacího soudu částka 53.181,40 Kč nebyla zaplacena ze společných prostředků účastníků, ale z výlučných prostředků žalovaného. Pokud jde o zahrnutí zaplacených leasingových splátek do BSM, odvolací soud zaujal stanovisko, že byly prokazatelně hrazeny z příjmu z podnikání žalovaného a představovaly tak jeho výdajové položky. Vzhledem k charakteru právní úpravy bezpodílového spoluvlastnictví, která nepočítala vůbec s podnikatelskou činností, je třeba u příjmu z podnikatelské činnosti mít na zřeteli, že podnikatelská činnost není zdrojem pro BSM se všemi návesy jiných nároků. Za zdroj BSM lze, podle názoru odvolacího soudu, považovat pouze zisk z podnikání, nikoliv veškeré příjmy, z nichž jsou hrazeny výdaje v souvislosti s podnikáním vznikající. Na druhé straně je třeba do vypořádání BSM zahrnout částku 64.920,20 Kč, zaplacenou jako akontaci podle leasingové smlouvy v době, kdy žalovaný nebyl vlastníkem osobního automobilu, ale již ho užíval. Proto žalované náleží z této částky jedna polovina, stejně tak jako ze zůstatků na účtech ve výroku uvedených.

Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Plzni podala žalobkyně (dále jen dovolatelka) včasné dovolání, jehož přípustnost odůvodnila ustanovením § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen OSŘ), a jako důvod dovolání uvedla ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ, tedy že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podle názoru dovolatelky žalovaný uhradil ze společných prostředků nejen akontaci ve výši 64.929,20 Kč, ale i dalších dvanáct leasingových splátek na osobní automobil, který poté přešel do jeho vlastnictví. Žalovaný jako člen sdružení fyzických osob podle ustanovení § 829 občanského zákona (dále jen ObčZ) užíval automobil z titulu leasingové smlouvy i k soukromým účelům. Podle názoru žalobkyně splátky nájemného podle leasingové smlouvy jsou ze strany žalovaného nákladem, který byl

vynaložen na majetek žalovaného ve smyslu ustanovení § 150 věta druhá ObčZ platného v době zániku manželství. Žalobkyně považuje za nesprávný právní názor odvolacího soudu, podle něhož lze za zdroj BSM považovat pouze zisk z podnikání nikoliv veškeré příjmy, z nichž jsou hrazeny výdaje v souvislosti s podnikáním vznikající. Toto řešení lze akceptovat u věcí sloužících přímo a jedině k podnikání, nikoliv u věcí, které slouží jak k podnikání, tak k osobním potřebám a užívání účastníků, jak tomu bylo u předmětného osobního automobilu. Dovolatelka srovnala příjmy z podnikání se mzdou jako odměnou v pracovním poměru a dovodila, že na základě tohoto výkladu by v případě hrazení leasingových splátek ze mzdy tato část mzdy rovněž nespádala do BSM. Uvedeným výkladem odvolacího soudu by tak došlo k nelogickému zvýhodnění podnikatele ve srovnání se zaměstnancem, neboť mzda je vždy jako celek do BSM započítávána. To by odporovalo dobrým mravům podle § 3 odst. 1 ObčZ. Na základě uvedených důvodů se dovolatelka cítí mít nárok na vyplacení jedné poloviny z částek zaplacených na akontaci a součtu dvanácti leasingových splátek, což tvoří celkovou částku ve výši 95.464,- Kč. Dovolatelka rovněž nesouhlasila se závěrem odvolacího soudu ohledně částky 53.181,40 Kč, kterou žalovaný vynaložil na stavbu domu ve svém vlastnictví, z prostředků ve výši 130.000,- Kč, které byly žalovanému vyplaceny za trvání manželství. Žalovaný ukončil práci v SRN těsně před uzavřením manželství, přitom nárok na vrácení daně z příjmu vznikne až po ukončení výdělečné činnosti v SRN a o jeho vrácení lze žádat až v následujícím roce. Podle názoru dovolatelky se jedná o dávku podobnou mzdě. Předmětem BSM není nárok na mzdu, ale podle ustálené judikatury se mzda stává součástí BSM až okamžikem jejího převzetí. Totéž platí i o jiných podobných příjmech, jako např. odstupném, příjmech ze sociálního zabezpečení, odměnách za autorská díla apod. Součástí BSM je vždy pouze ta část příjmů, které byly za trvání manželství skutečně přijaty, přičemž není významné, zda pracovní poměr skončil, dílo bylo vytvořeno apod. Názor odvolacího soudu, který bez náležitého vysvětlení nepovažuje den plnění za rozhodný pro otázku, zda jde o nabytí do BSM a vychází z toho, za jakou dobu nárok náležel, není podle dovolatelky správný.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení části 12, hlavy první, bodu 17 zák. č. [30/2000](#) Sb., jímž byl změněn občanský soudní řád (zák. č. [99/1963](#) Sb.), podle kterého dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, vydaným před účinností tohoto zákona nebo po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodne se o nich podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu ve znění před novelizací provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou - účastnicí řízení, řádně zastoupenou v dovolacím řízení advokátem podle § 241 odst. 1 OSŘ, že bylo podáno ve lhůtě určené v § 240 odst. 1 OSŘ a splňuje formální i obsahové náležitosti podle ustanovení § 241 OSŘ, se dovolací soud nejprve zabýval přípustností dovolání, neboť podle § 236 odst. 1 OSŘ lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, protože směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Dovolací soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 OSŘ a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné jen částečně.

Dovolatelka vytýká napadenému rozsudku odvolacího soudu vady podle § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ, tj. že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Předmětem sporu v dané věci je posouzení otázky, zda splátky nájemného podle leasingové smlouvy, kterou uzavřel žalovaný za trvání manželství dne 6. 3. 1997 se společností Š., s. r. o., jsou nákladem, který byl vynaložen na majetek žalovaného a jsou tedy ve smyslu ustanovení § 150 ObčZ, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [91/1998 Sb.](#), předmětem vypořádání BSM a dále otázky, zda pro určení zdroje BSM je rozhodující okamžik vzniku nároku na peněžité plnění nebo okamžik výplaty tohoto peněžitého plnění.

Podle názoru odvolacího soudu institut bezpodílového spoluvlastnictví manželů vůbec neznal příjmy z podnikatelské činnosti a vycházel z toho, že hlavním zdrojem BSM je mzda. Z toho odvolací soud dovodil, že podnikatelská činnost není zdrojem pro BSM se všemi návesy jiných nároků a proto za zdroj BSM je třeba považovat pouze zisky z podnikání, nikoliv veškeré příjmy, z nichž jsou hrazeny výdaje v souvislosti s podnikáním.

Uvedený závěr odvolacího soudu považuje dovolací soud za správný. Z hlediska vypořádání nároků ze zaniklého BSM nelze přihlížet k leasingovým splátkám, které jsou svou povahou jen jednou z částí výdajů soukromně podnikající osoby a váží se ke konkrétnímu předmětu leasingové smlouvy - v tomto případě automobilu. Takto vynaložené částky nelze vypořádávat v rámci vypořádání nároků ze zaniklého BSM účastníků, které je svou podstatou spotřebním společenstvím účastníků, které je charakterizováno jinými principy, než kterými se řídí výkon soukromé podnikatelské činnosti podle příslušných zákonů (obchodní zákoník, živnostenský zákon, zákon o účetnictví, zákon o dani z příjmu fyzických a právnických osob apod.). Lze proto uzavřít, že v rámci vypořádání nároků ze zaniklého BSM ve smyslu § 150 ObčZ nelze přihlídnout k jednotlivým částkám leasingových splátek uhrazených jedním z manželů za trvání manželství (tedy za trvání BSM), protože zde chybí vnitřní souvislost s předmětem BSM, které je takto vypořádáváno. Leasingové splátky jsou svou podstatou pouze jednou z výdajových položek soukromého podnikatele. Právně významnými pro nabývání věci do BSM se stávají teprve v závěru, jako součást výsledku podnikatelské činnosti (se všemi nahodilostmi a riziky), po splnění příslušných daňových povinností.

Pokud se jedná o řešení druhé právní otázky, je podle názoru dovolacího soudu třeba přisvědčit právnímu názoru dovolatelky v tom, že nejen mzda, ale i jakékoliv jiné peněžité plnění, které kdokoliv z manželů obdrží za trvání manželství (pouze s výjimkami v zákoně uvedenými), se stává součástí BSM okamžikem vyplacení některému z manželů. V předmětné věci žalovaný obdržel částku ve výši 8.000 DM (v přepočtu 130.000,- Kč) za trvání manželství z titulu vrácení daně z příjmů po ukončení výdělečné činnosti v SRN, provozované před uzavřením manželství. Zde je třeba podotknout, že příjmy z výdělečné činnosti jsou standardním zdrojem BSM, proto i částka, která byla v souvislosti s výdělečnou činností žalovanému vyplacena za trvání manželství, se stala součástí BSM. Vznik nároku na peněžité plnění ještě nezakládá jistotu, zda vůbec, kdy a v jaké výši bude toto peněžité plnění skutečně vyplaceno. Rozhodným okamžikem pro začlenění do BSM je tedy okamžik nabytí peněžitého plnění, nikoliv vzniku nároku na toto plnění. Předmětná peněžní částka, která byla žalovanému vyplacena, proto patří do společných prostředků účastníků. Část z nich byla poté vynaložena na výstavbu domu ve výlučném vlastnictví žalovaného, konkrétně na splacení půjčky, která byla takto vynaložena za trvání manželství, ve výši 53.181,40 Kč.

Na základě výše uvedených skutečností lze uzavřít, že do zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví účastníků je třeba zahrnout částku 130.000,- Kč, vyplacenou žalovanému za trvání manželství, z níž bylo na dostavbu domu žalovaného vynaloženo 53.181,40 Kč.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu nepovažuje dovolací soud za správný, neboť spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Z toho důvodu jej dovolací soud zrušil dle ustanovení § 243b odst. 1 OSŘ a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení podle ustanovení § 243b odst. 2 OSŘ. V něm bude tento soud postupovat v souladu s ustanovením § 243d o. s. ř.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležité odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)